

XXVI. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

10. ožujka 2021.

osmi (VIII.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. U ispitu nije dopušteno precrtavanje, ispravljavanje i šaranja (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

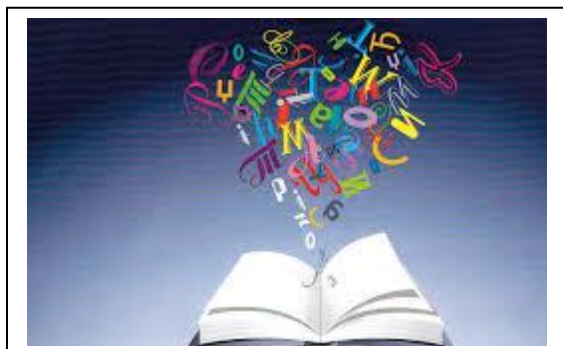
3. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

„Ići stazama jezične kulture nije teško. Dovoljno je samo krenuti prema njezinu vrhuncu i svaki dan načiniti bar jedan korak u osvajanju neizmjernih izražajnih mogućnosti hrvatskoga jezika.”

(jezikoslovac Stjepan Babić)

1. Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) Hrvatska latinica ima 32 slova.
- b) Hrvatska latinica ima 3 dvoslova.
- c) Hrvatski jezik ima 30 glasova.
- d) Hrvatski se jezik ne može zapisivati i drugim pismima.

1	
---	--

2. Dopuni tablicu podacima koji nedostaju.

autor	naziv djela	vrsta djela
Jakov Mikalja		hrvatsko-talijansko-latinski rječnik
	<i>Gazophylacium</i>	veliki enciklopedijski rječnik u dva dijela
Juraj Habelić	<i>Dictionar ili reči slovenske</i>	

3	
---	--

4	
---	--

3. Pridruži godinu događaju iz razdoblja hrvatskoga narodnog preporoda.

a) Počinju izlaziti *Novine horvatske* s _____
književnim prilogom *Danicom*
horvatskom, slavonskom i dalmatinskom.

1832. god.

b) Grof Janko Drašković u svojoj se
Disertaciji zalaže za uvođenje
narodnoga jezika kao službenoga. _____

1847. god.

c) Ivan Kukuljević Sakcinski uspijeva u
svom nastojanju i Hrvatski sabor
proglašava hrvatski jezik službenim. _____

1835. god.

3	
---	--

4. Poredaj abecednim slijedom prezimena tako da na crtu napišeš redne brojeve.

Horvatek, Horvatinčić, Horvatić, Horvatović

1	
---	--

**5. Upiši pravopisne znakove tako da rečenice budu pravopisno točne.
Pazi! Samo u potpunosti pravopisno točna rečenica vrijedi 1 bod.**

Želeći nas podsjetiti na obvezu očuvanja vlastitoga jezika
UNESCO je 1999 godine donio odluku o proglašenju 21 veljače
Međunarodnim danom materinskoga jezika.

1	
---	--

Jezikoslovac Stjepan Babić ustvrdio je Jezik je najveći dar koji
čovjek ima on potvrđuje ljudski identitet a u njem je sadržana
prošlost i budućnost.

1	
---	--

6	
---	--

6. Napiši ije/je na crtu.

Čitanje razvija samosv____st, samopouzdanje i vr____dnosti koje nisu
uv____k m____rljive, vidljive, ali su dugoročno važne za kvalitetu života
pojedince i opće dobro zajednice.

4	
---	--

7. Prepiši rečenicu tako da bude gramatički i pravopisno točna.

Jer je čitanje jedan od preduvjeta sudjelovanja u kulturi ono utječe na kvalitetu života
pojedince i društva a to nam je u onim današnjim okolnostima prijeko potrebno.

4	
---	--

8. Napiši u odgovarajućem obliku pokrate imena istaknutih ispod crte.

Županijska razina natjecanja provodi se prema preporukama koje je dao

_____, a koje su objavljene na mrežnim

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

2	
---	--

stranicama _____.

Agencije za odgoj i obrazovanje.

10	
----	--

9. Dopuni rečenice poštujući pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova. (Ne upotrebljavaj pokrate.)

Nedavno smo zaslugom _____
INSTITUT ZA HRVATSKI JEZIK I JEZIKOSLOVLJE

_____dobili *online* izdanje _____
RJEČNIK HRVATSKOGA

_____započetog još 1936. godine.
KAJKAVSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA

Među izvorima _____, toga izuzetno važnoga projekta
RJEČNIK

na području _____, različita su pisma, oglasi,
LEKSIKOGRAFIJA

5	
---	--

priručnici, ali i Krležine _____.
BALADE PETRICE KEREMPUHA

10. Ispiši sve imenske riječi u akuzativu.

„Čin čitanja uspostavlja prisni odnos u kojemu sudjeluju sva osjetila: oči što upijaju riječi sa stranica, uši u kojima odjekuju pročitani zvukovi, nos što udiše miris papira, dodir što miluje glatku stranicu.”

(Alberto Moravia, talijanski pisac)

6	
---	--

11	
----	--

11. Zadatak ima dva dijela.

- **Odredi padež istaknutim riječima upisujući ga uobičajenom kraticom iznad same riječi.**
- **Imenuj službu istaknutim riječima u rečenici upisujući je na crtu ispod riječi.**

Od svih **pustolovina** djetinjstva beskonačna je jedino **pustolovina** čitanja.

4	
---	--

12. Upiši u tablicu podatke o nepromjenjivim riječima u rečenicama.

Znamo što je čitalačka, prirodoslovna, matematička pismenost, no koliko nam je poznata emocionalna pismenost? Zanimljiv izazov, zar ne?

4	
---	--

nepromjenjiva riječ	vrsta nepromjenjive riječi

13. Preoblikuj rečenicu u buduće vrijeme.

Pošto se provede natječaj, dodjeljuju se nagrade najboljima.

2	
---	--

10	
----	--

14. Dopuni rečenicu traženim oblikom pridjeva u zagradi.

Jedna od (čest) _____ tema natjecanja jesu i ispitni strahovi, a
superlativ

vještine koje razvijaju čine učenike emocionalno (pismen) _____,
komparativ

(sklon) _____ dijalogu, jednostavno (dobar) _____
komparativ *komparativ*

4	
---	--

pojedincima.

**15. Zamijeni istaknute glagole njihovim vidskim parnjacima i napiši ih na crte.
(Ne mijenjaj glagolski oblik, njegovo lice ni broj.)**

Nekima je teško **vjerovati** da je gramatika put do ljepote, ali kad **učiš** gramatiku,
pristupaš jednoj drugoj dimenziji jezične ljepote.

3	
---	--

16. Zadatak ima dva dijela.

- **Prepiši neodređene zamjenice.**
- **Napiši nominativ svake od njih.**

Komu god smo pokušali pojasniti to svoje uvjerenje, nije nam povjerovao. Moramo naći bolje argumente čija će vjerodostojnost svakomu biti prihvatljiva.

neodređena zamjenica	nominativ neodređene zamjenice

4	
---	--

11	
----	--

17. Zaokruži slovo ispred odgovarajućega tumačenja istaknute riječi.

Za njega kažu da je **tolerantan** čovjek.

- a) prihvaća drukčija mišljenja i običaje
- b) iskazuje ljubav prema prijateljima
- c) sudjeluje u pomaganju ugroženima
- d) ponaša se ljudski prema životinjama

1	
---	--

18. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je istaknuta riječ nastala proširivanjem značenja.

- a) **Površan** čitatelj **površno** se odnosi prema knjigama.
- b) **Straničnik** je njemu nepoznanica.
- c) Svaka izdavačka **kuća** mora promišljati put do čitatelja.
- d) Bogaćenje **leksika** samo je jedna od prednosti marljivoga čitatelja.

1	
---	--

19. Zadatak ima dva dijela.

- **Zaokruži u rečenici dvije srodne riječi.**
- **Imenuj način njihove tvorbe.**

„Tuđice upotrebljava komu je jezik tuđinac.” (*Stanislav Šimić*)

2	
---	--

način tvorbe: _____

20. Ispiši ispod istaknutih posuđenica hrvatske riječi kojima ih možeš zamijeniti.

3	
---	--

Diskutirajući o jeziku, oni se koriste **vokabularom** punim prenaplašenih **emocija**.

7	
---	--

21. Zadatak ima dva dijela.

- Ispiši novotvorenice.
- Zaokruži u svakoj njihovu zajedničku tvorbenu sastavnicu.

„Bok” je samo jedan od pozdrava kojima se koristimo. Ali što sve može značiti? Dva su „boka” najčešći bokozdrav. Dvobok odiše neskrivenom simpatijom prema bokouputitelju.

4	
---	--

22. Ispiši tražene rečenične dijelove.

„Granice mog jezika granice su mog svijeta.” (*Ludwig Willgenstein*)

subjekt: _____

predikat: _____

atributni skup 1: _____

atributni skup 2: _____

4	
---	--

23. Razvrstaj objekte iz zadane rečenice.

Baviti se gramatikom znači skinuti ljusku jeziku, promatrati kako je načinjen, na neki ga način vidjeti golog.

4	
---	--

izravni objekti	neizravni objekti

12	
----	--

24. Napiši na crte ispod istaknutih priložnih oznaka priložna pitanja na koja odgovaraju.

Dovoljno je samo krenuti stazom jezične kulture prema njezinu vrhuncu i

3	
---	--

svaki dan načiniti bar jedan korak u osvajanju neizmjernih izražajnih mogućnosti

hrvatskoga jezika.

25. Razvrstaj imeničke dopune iz teksta.

Hrvatski književnik Marko Marulić smatra se ocem hrvatske književnosti.

2	
---	--

atributni skup	apozicijski skup

26. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Sigurno je da je Marko Marulić u Splitu završio humanističku školu, ali je posve nejasno je li diplomirao u Padovi.

U rečenici se pojavljuju:

- a) dvije zavisne objektne surečenice
- b) jedna objektna i jedna subjektna zavisna surečenica
- c) dvije zavisne subjektne surečenice
- d) jedna predikatna i jedna subjektna zavisna surečenica.

1	
---	--

6	
---	--

27. Preoblikuj jednostavne rečenice u jednu zavisnosloženu rečenicu koja će imati glavnu i vremensku surečenicu.

Istražujem svoj materinski jezik.

Izranjam na površinu neku davno zaboravljenu riječ.

1	
---	--

28. Zadatak ima dva dijela.

- **Prepiši surečenice iz višestruko složene rečenice.**
- **Imenuj vrstu svake surečenice.**

Ako bi knjiga i završila tužno, osjećao bi se sretnijim kada bi ju zatvorio jer bi mu se potvrdilo da postoji veći svijet od njegova.

1. surečenica: _____

vrsta surečenice: _____

2. surečenica: _____

vrsta surečenice: _____

3. surečenica: _____

vrsta surečenice: _____

4. surečenica: _____

vrsta surečenice: _____

5	
---	--

5. surečenica: _____

vrsta surečenice: _____

6	
---	--

29. Preoblikuj jednostavnu rečenicu u višestruko složenu tako da zamijeniš glagolske priloge odgovarajućim surečenicama.

2	
---	--

Strepeći za sudbinu junaka, bez daha bi okretao stranice žudeći za sretnim završetkom.

2	
---	--

Riješi zadatke 30. – 33. služeći se podacima iz teksta.

Svaka dva tjedna umire jedan jezik

Jedinstveno je i neotuđivo pravo svakoga naroda na svoj materinski jezik. Znamo da je učenje jezika važno kako bi se povećalo međukulturno razumijevanje te promicala bogata jezična i kulturna raznolikost, ali sve više postajemo svjesni i važnosti promicanja i poticanja cjeloživotnoga učenja materinskoga jezika.

Točan broj jezika koji se danas govore na svijetu teško je odrediti. Procjene o broju jezika na početku XXI. st. kreću se od 3000 do čak 10 000, no najčešće se govori o približno 6000 jezika na svijetu. U posljednjih nekoliko desetljeća broj se jezika stao dramatično smanjivati jer pod pritiskom »velikih« jezika mali jezici izumiru, osobito u Sjevernoj Americi i Australiji (gdje domorodačke jezike zamjenjuje engleski), u Južnoj Americi (gdje indijanske jezike potiskuju španjolski i portugalski) i u Africi (gdje mali jezici izumiru zbog pritiska jezika bivših kolonizatora i nadregionalnih afričkih jezika). Oko 500 jezika u svijetu smatra se izumirućima (još ih govori tek nekoliko starijih govornika), a oko

Odlaskom posljednjega govornika nestaje i jezik, ali ne samo jezik, nerijetko nestaju i sjećanja, stoga je dokumentiranje jezika, digitalnim i drugim zapisima, itekako važno. Očuvanje i oživljavanje jezika može biti uspješno povezano i s korištenjem digitalnih medija, uključujući društvene medije, kako bi se zapravo angažirale i mlađe generacije u njegovu očuvanju.

tisuću jezika može se smatrati ugroženima, što znači da se njihov broj govornika smanjuje i da se teško prenose na nove naraštaje. Procjenjuje se da će tijekom XXI. st. izumrijeti oko polovice jezika koji se danas još govore.

UNESCO u svojem interaktivnom *Atlasu ugroženih jezika u svijetu* (u kojemu se podatci učestalo posuvremenjuju) navodi kriterije za utvrđivanje ugroženosti nekoga jezika. To su, među ostalima:

- međugeneracijsko prenošenje jezika
- udio govornika u ukupnome stanovništvu
- jezična uporaba u različitim javnim i privatnim kontekstima
- prihvaćanje novih medija, dostupnost materijala za učenje i poučavanje jezika
- stajališta i politika vlade i institucija prema jeziku
- stajališta samih članova zajednice prema vlastitome jeziku.

(Izvori: Irena Miloš, *Hrvatski jezik 2019.*, br.3; <https://adhocprijevodi.net>)

30. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora na pitanje:

Koliko će tijekom našega stoljeća, prema približnoj procjeni, izumrijeti jezika koji se još danas govore?

- a) oko 6000
- b) oko 1000
- c) oko 3000
- d) oko 500.

1	
---	--

31. Navedi razlog zašto UNESCO-ov *Atlas ugroženih jezika u svijetu* možemo smatrati pouzdanim.

1	
---	--

32. Navedi jedan od, u tekstu spomenutih, načina kojim i današnje generacije mogu očuvati svoj materinski jezik od ugroženosti i izumiranja.

1	
---	--

33. Zaokruži slovo ispred dviju točnih tvrdnji.

- a) Danas se oko 500 jezika u svijetu smatra izumirućima.
- b) Stajališta i politika vlada i institucija prema jeziku ne mogu bitno utjecati na njegovu ugroženost.
- c) Ugroženim jezicima smatraju se oni kojima govori tek nekoliko starijih stanovnika.
- d) Pod pritiskom tzv. velikih jezika izumiru mali jezici, posebice u Australiji, Sjevernoj Americi, Južnoj Americi i Africi.

2	
---	--

5	
---	--